

Asia: VN/20209/2021

Selvitys järjestöjen varainhankinnan avustamisesta ja tukemisesta valtionavustustoiminnassa

Lausunnonantajan taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Järjestö

Selvitys ja sen teemat

1. Mitä mieltä olet järjestöjen varainhankinnan tilasta ja tulevaisuudesta? Asiaa tarkastellaan selvityksen toisessa luvussa.

Järjestökentällä on suuria eroavaisuuksia varainhankinnan nykyisessä hyödyntämisessä ja varainhankinnan tulevaisuuden mahdollisuuksissa. Osalla järjestöjä on vahva ammatillinen varainhankinnan osaaminen ja toimintaa voidaan pitää houkuttelevana lahjoituskohteena. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveysjärjestöjen osalta valtaosa varainhankinnan tuotoista kohdistuu tietyille suurille järjestöille.

Sininauhaliitto katsoo, että jatkossakin sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivat erityisen vaikeissa elämäntilanteissa olevien ihmisten rinnalla ja tukena. Näihin elämäntilanteisiin voi liittyä erilaisia samanaikaisia haasteita, kuten päihteiden käyttöä tai siitä toipumista, asunnottomuus- tai rikostaustaisuutta, mielenterveyden haasteita ja erilaisia työllistymisen esteitä.

Reilussa yhteiskunnassa myös tällaisten järjestölähtöisten toimintojen jatkuvuus on turvattava, jotta voidaan mahdollistaa erityisen vaikeissa elämäntilanteissa olevien ihmisten ihmisarvon toteutuminen. On tärkeää jatkossakin turvata toimintaedellytykset järjestöille, jotka työskentelevät sellaisten teemojen parissa, joita esimerkiksi julkisessa keskustelussa kritisoidaan. Vaikka tällainen järjestöjen työ ei näyttäydy houkuttelevana lahjoituskohteena, on siitä suuri hyöty paitsi vaikeissa tilanteissa oleville yksittäisille ihmisille, myös yhteiskunnalle laajemmin. Haasteena on paitsi lahjoitustahdon herättäminen, myös asenteisiin vaikuttaminen.

Lisäksi ei ole realistista ajatella, että esimerkiksi pieni, mutta omalla paikkakunnallaan asukkaiden osallisuutta merkittäväällä tavalla vahvistava järjestö, voisi suunnata niukkoja toimintaresursejaan varainhankinnan kehittämiseen.

2. Mitä havaintoja sinulla on järjestöille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyvistä käytännöistä ja niitä koskevasta sääntelystä? Asiaa tarkastellaan selvityksen neljännessä luvussa.

Sininauhaliitto yhtyy SOSTEn lausuntoon, jossa todetaan, että nykyinen STEA-käytäntö on hyvä, jossa sosiaali- ja terveysjärjestöltä ei ole pääsääntöisesti omavastuuosuutta yleisavustuksissa. Tämä vaikuttaa merkittävästi järjestöjen toimintaedellytyksiin.

Monet Sininauhaliiton jäsenjärjestöt toimivat yhden tai muutaman henkilön työpanoksen turvin. Näissä järjestöissä työaika kohdistuu toiminnan sisällölliseen puoleen ja asiakastyöhön. Hallinnollisiin töihin aikaa on hyvin rajallisesti, ja kokemuksia on monien rahoitusinstrumenttien hankaluudesta ja raskaudesta erityisesti pienille toimijoille.

Osassa järjestöjä rahoitushakuprosesseja toteutetaan vapaaehtoisvoimin, jolloin byrokratia haku- ja raportointimenettelyissä voi olla este varainhankinnalle. Apua tarvitaan aivan perusasioissa, varainhankintakeinojen, kuten rahankeräysten ja pienkeräysten sekä niiden edellyttämien lupa- ja ilmoitusmenettelyjen opettelemiseksi.

STEA:n keskusjärjestöille myöntävät jäsenjärjestöavustukset ovat tärkeä keino kohdentaa avustusta myös pienimmille sote-järjestöille ja näin tukea niiden toimintaedellytyksiä. Pienet sosiaali- ja terveysjärjestöt hyötyisivät myös kevyemmän hallinnon pienavustuksista.

3. Mitä asioita järjestöjen varainhankinnan avustamisessa ja tukemisessa sekä valtionavustusten myöntämisessä on otettava huomioon? Asiaa tarkastellaan selvityksen viidennessä luvussa.

Järjestön varallisuuden määrittämisessä on tärkeä huomioida, että järjestöjä tulee kannustaa vastuulliseen taloudenpitoon. Oma varallisuus on osa tätä. Lisäksi on huomioitava, että järjestöjen oma varallisuus on usein sellaista, joka tosiasiallisesti ei ole hyödynnettävissä. Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen varallisuus koostuu yleisimmin asunto-osakkeista. Varallisuudesta ei saada tuottoa, vaan tuotot juuri ja juuri kattavat kulut.

4. Minkälaisia vaikutuksia arvioit käsiteltävillä keinoilla olevan? Asiaa tarkastellaan selvityksen kuudennessa luvussa.

8. Mikäli vapaaehtoistoiminta otettaisiin huomioon valtionavustusta myönnettäessä, se tulisi tehdä tavalla, joka vahvistaa pienten järjestöjen toimintaedellytyksiä, eikä lisää hallintoa kohtuuttomasti.

Kun vapaaehtoistoiminnan huomioimista valtionavustuksessa suunnitellaan, on tärkeä huomioida, että vapaaehtoistoiminta ei ole keskenään samanlaista. Osa vapaaehtoistoiminnasta tuo merkittävän lisäarvon järjestön toimintaedellytyksiin. Toisaalta vapaaehtoistoiminta on olemassa myös vapaaehtoista itseään varten, eikä ainoastaan toiminnan resurssina. Joskus vapaaehtoistoiminnan pääasiallinen tavoite voi olla järjestön kohtaamien ihmisten osallisuuden, merkityksellisyyden kokemuksen ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

5. Miten järjestöjen autonomiaa pitäisi turvata ja kuinka järjestöjen toimintaedellytyksiä tulisi varmistaa valtionavustustoiminnassa? Asiaa tarkastellaan selvityksen liitteessä.

Ei lausuttavaa.

Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Anna yleistä palautetta selvityksestä tai kommentoi järjestöjä koskevan valtionavustustoiminnan kehittämistä ja yhdenmukaistamista.

-

Lund Pekka
Sininauhaliitto ry